

Атеље Уроша Предића
Painting Studio of Uroš Predić

Завод за заштиту споменика културе града Београда - установа културе од националног значаја
Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade - Cultural Institution of National Significance

*Девојка на студенцу, 1918 – 1936.
Girl at the Well, 1918 1936*

*Насловна страна, Косовка девојка, 1918
Cover illustration, Maiden of Kosovo, 1918*

Атеље Уроша Предића

Светогорска 27

Урош Предић на студијама у Бечу
Uroš Predić as a student in Vienna

Портрет Јосифа Предића
Portrait of Josif Predić

На месту данашње зграде Радио Београда, на раскршћу путева који су водили ка Палилули и Ташмајдану, током друге половине 19. века подигнута је друмска механа „Код два голуба“. Приликом именовања београдских улица 1872. године, то је постао први званичан назив данашње Светогорске улице. Крајем 19. века, на простору који је до шездесетих година био потпуно ненасељен, постепено се граде куће и развија живот надомак строгог центра престонице. Данас се тако дуж прометне Светогорске улице, поред новијих здања, налазе куће многих знаменитих личности с краја 19. и почетка 20. века:

кућа министра и политичара Јеврема Грујућа, кућа првог српског енциклопедисте историчара др Станоја Станојевића, чувено београдско станице „Српска кафана“, зграда Љубомира Миладиновића, дело арх. Момчила Белобрка; позориште „Атеље 212“... Једна од њих је и кућа на броју 27 – Атеље Уроша Предића.

Заједно с великим уметником Пајом Јовановићем, сликар Урош Предић био је највећи представник српског академског реализма. Рођен је 7. децембра 1857. године, у Орловату у Банату, малом месту надомак Бечкереча (данашњег Зрењанина). Потиче из угледне патријархалне

Историјска фотографија куће Јосифа Пређића
Josif Predić's house, historical photograph

свештеничке породице, што је оставило видног трага на његову префињену и продоховљену личност. Већ као мали показивао је изузетан цртачки таленат, те је његовом оцу, ученом свештенику и свршеном филозофу Петру Пређићу, уз несребичну подршку дечакове вољене мајке Марије, то био довољан знак да своје најмлађе дете школује за сликара. Од основног школовања у родном месту преко гимназије у Панчеву, свој велики таленат је потврдио на Бечкој сликарској академији, где се обрео 1876. године, и на којој га убрзо убрајају у најбоље студенте. По завршетку студија у класи цењеног бечког сликара и професора Кристијана Грипенкерла, 1880. године, због позива за одслужење војних обавеза али и трагичних породичних околности – смрти оца а потом и брата – у неколико наврата напушта Беч. Колико је поверење свог професора уживао, што потврђује и уметников нескривени талент, говори и чињеница да на позив професора Грипенкерла 1882.

Изглед атељеа, 1978.
Studio viewed from the courtyard part of the house, 1978

године преузима место асистента на Академији, све до 1885. године, и истовремено ради у његовом приватном атељеу. Ипак, неки виши и дубљи мотиви одводе Пређића из Беча заувек и враћају га у Орловат, Нови Сад, Стари Бечеј, Београд.

Урош Пређић 1909. године заувек напушта и родни Орловат те се настањује у Београду, у породичној кући свог брата Јосифа Пређића, у Светогорској улици бр. 27. У свом скромном атељеу стварао је пуне 44 године. Пред крај уметничког живота то је простран атеље, чија је једна страна у стаклу, и испуњен је многобројним платнима окаченим по зидовима и поређаним по насловима који испуњавају читаву половину собе. Убрзо након сликареве смрти, највећи део инвентара – слике, штафелаж, личне ствари, преписка – предати су на чување Народном музеју у Зрењанину, где се, поред завидног броја других предмета везаних за уметника, и данас налазе. Део сликареве непроцењиве заоставштине чува се и у његовој породици.

Сироче на мајчином гробу, 1888.
Orphan on His Mother's Grave, 1888

Кућу познатог трговца Јосифа Предића, који 1904. године отвара прву трговачку школу у Београду Стручни трговачки курс, пројектовао је Никола Несторовић, један од водећих архитеката тог времена. Изграђена је 1908. године као спратна кућа, на изузетно уској и издуженој парцели. С обзиром на облик и величину парцеле, унутрашње просторије – собе, трпезарија, кухиња, магазе – смештане су по дубини објекта. Главни салон се налазио дуж улице. Омањи атеље који је сликар користио дозидан је уз новосаграђену кућу и налазио се над станом у дворишном делу. Посматрајући га споља, сем балкона окрентутог ка башти, атеље је био једноставно коципиран. За разлику од њега, објекат има богато декоративно обликовану уличну фасаду. Као и „Робни магацин“ у Краља Петра, затим Хотел „Москва“ и „Кућа са зеленим плочицама“ у Узун Мирковој

улици, који репрезентују сецесију у београдској архитектури почетком 20. века, један је од истакнутијих примера овог стила, са дискретним академским примесима. Невелико фасадно платно конципирано је без стандардних академских подела и приказује низ нових стилских елемената. Градација рељефне пластике по вертикали, типична за сецесију, и овде је доследно примењена – почевши од стилизованих гитера сутерена, фризова од винове лозе између прозора у зони приземља преко геометријске орнаментике до флоралних венаца уплетених око медаљона испод оригинално решене кровне атике. Колски улаз са стилизованим дрвеним вратима и витражним пољима у делу надсветла постављен је бочно у односу на фасаду.

Урош Предић није оставио потомака за собом. Његови биографи бележе име младе девојке, шеснаестогодишњакиње Ане Накарад,

koјом се желео оженити, али због велике разлике у годинама није добио благослов младиног оца, строгог официра. У свом дугом животном веку, изузетном стваралачком енергијом, ведрином и истанчаним поимањем стварности прожете нематеријалним, оставио је за собом непроцењива ликовна дела, значајна не само за српску уметност већ и шире. Био је редован члан Српске краљевске академије, један од оснивача „Ладе“ и Удружења ликовних уметника у Београду, чији је био и први председник.

Теме којима се сликар бавио биле су разнолике: од портрета, жанр-сцена, историјских композиција до религиозног сликарства. Још као студент остао је импресиониран сликарством старих мајстора, редовно обилазивши царску галерију слика дворца Белведере. Током свог целокупног уметничког стваралаштва остаје веран традицији карактеристичној по прецизности и детаљности цртежа, јасно постављеним композицијама, складном односу боја, оставши по страни у односу на модерне токове, иако их је одлично познавао. Изворе је црпео из свакодневице свог родног сеоског краја, нарочито с почетка стваралаштва. Изванредним проматрањем ликова грађанске класе, које је тако реалистично претапао у репрезентативне портрете, постаје на извесан начин хроничар свог доба. Од 1885. године, када је добио поруџбину за први портрет у Панчеву, насликао је преко 370 портрета. Један од последњих сликаревих радова јесте аутопортрет из 1949. године. Током тзв. војвођанског периода, који је трајао готово две деценије, поред бројних студија и пејзажа, ствара нека од најзначајнијих дела: Сироче на мајчином гробу, Деца под дудом, Весела браћа, жалосна им мајка...

Сакрални мотиви и историјски догађаји сликару су били посебна инспирација. Бечејска православна црква, капела Богдана Дунђерског, највећег сликаревог пријатеља, црква у Перлезу, Патријаршијски двор у Сремским Карловцима, ловћенска капела, само су нека од здања у којима је остварио своја изванредна дела. Свакако, ширем кругу јавности најпознатија слика Уроша Предића је Косовка девојка, коју је завршио 1919. године. Улога ове слике је била у складу с послератним идејама јачања патриотизма и српства, ванвременским значењем косовског завета. Њена прва верзија, коју је сликар израдио за Коло српских сестара по иконографском моделу из 1879. године, послужила је као реплика за разгледнице, чији је приход имао хуманитарни карактер. Године 1920. сликар ствара још једну верзију ове слике, за потребе олеографске репродукције (отисак слике рађен уљаном бојом).

Поред изузетно богатог и у српској ликовној уметности ванредно важног стваралачког опуса сликара Уроша Предића, у заоставштини су остали предано вођени дневници, преписка; писма размењивана

с јавним личностима, младим уметницима, члановима породице, у којима је бележио своје мисли и запажања. Она нам откривају образованог, емотивног, пожртвованог и веома поштованог човека – Чика Уроша, како су га многи звали.

Колико је велики уметник био скроман, сведоче и речи из првог дела аутобиографије, коју је забележио на иницијативу Српске академије наука 1921. године, објављене у Годишњаку српске краљевске академије (бр. XXVIII, 1914–1919, Београд): Нисам пошао сасвим новим, неслућеним правцем, отварао нове видике, давао ток једном поколењу, стварао укус своје добу и забележио своју личну ноту, у листовима наше културне историје. Штујући ауторитет великих претеча, који су својим делима дали норму признавану и непремашену кроз дуги низ векова, ја сам се трудио да им се приближим у отмености хватања, у искрености осећања, у тачности опажања и у верности приказивања природе у слици, а нарочито човека и његове душе.

Урош Предић је умро 11. фебруара 1953. у 96. години, у свом дому у Светогорској улици. По жељи мештана и уметниковој опоруци из 1949. године, посмртни остаци су пренесени у породичну гробницу у његов вољени Орловат. У ноћи кад је сликар умро, у свакој орловатској кући је горела свећа.

У јесен 1954. године у атеље се уселио уметник и теоретичар, организатор и први управник Музеја савремене уметности – Миодраг Б. Протић. Три године касније прослављени сликар, ликовни критичар, професор Стојан Ђелић купује од наследника атеље и у њему ствара све до своје смрти, 1992. године. Након дуже паузе и одређених околности у којима је атеље морао бити отуђен, 2000. године га је купио Ђорђе Ивачковић, један од најзначајнијих српских апстрактних сликара друге половине 20. века. После његове смрти 2012. године, атеље је прешао у власништво уметникове породице.

Атеље Уроша Предића, као место где је живео и радио чувени сликар, заједно са уметниковом заоставштином – има посебну споменичку вредност меморијалног карактера и као такав је 1987. године проглашен за споменик културе.

ИЗВОРИ:

1. Миодраг Јовановић, *Урош Предић (1857–1953), Матица Српска, Нови Сад, 1998.*
2. Саво Поповић, *Урош Предић, Непрочитани аманет, Београд, 2013.*
3. *У посети код Уроша Предића, Политика, 4. новембар 1949.*
4. *Досије споменика културе Завода за заштиту споменика културе града Београда.*

Painting Studio of Uroš Predić

27, Svetogorska Street

Урош Предић и вајар Ђорђе Јовановић у атељеу
Uroš Predić and Djordje Jovanović in the studio

In the second half of the 19th century, on the site of the present Radio Belgrade building at the intersection of the roads leading towards Palilula and Tašmajdan, an inn was built and called "At Two Doves". When Belgrade's streets were named in 1872, the inn gave present-day Svetogorska Street its first official name. Towards the end of the same century this as yet unpopulated area not far from the capital city's centre began to be developed. So today along busy Svetogorska Street houses of many distinguished late 19th- and early 20th-century figures, such as the politician and cabinet minister Jevrem Grujić and the first Serbian encyclopaedist, historian Stanoje Stanojević, alternate with modern

buildings, the famous bohemian venue "Serbian Tavern", the building of Ljubomir Maksimović designed by the architect Momčilo Belobrck, the "Atelje 212" theatre etc. One of them is the house at number 27, the painting studio of Uroš Predić.

Alongside the famous painter Paja Jovanović, Uroš Predić was the most prominent representative of Serbian academic realism. He was born on 7 December 1857 in Orlovat, a small place near Beckserek (modern-day Zrenjanin), to a distinguished and patriarchal priestly family, which left a deep imprint on his spiritually inclined and gentle personality. The remarkable gift for drawing he showed from an early age was enough for

Лични уметнички предмети
Uroš Predić's personal items

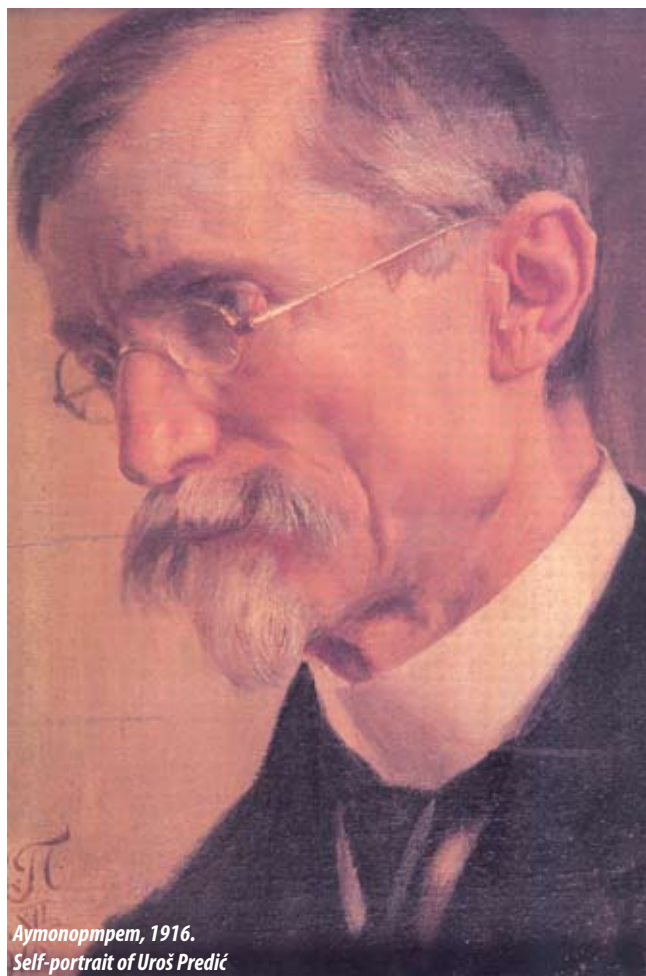

his father Petar Predić, a learned priest and a philosopher by education, and the boy's beloved mother Marija, to decide that their youngest child should be trained as a painter. In 1876, having completed elementary education in his birthplace and grammar school in Pančevo, he was admitted to the Academy of Fine Arts in Vienna and, trained under Christian Gripenkerl, was soon seen as one of its most promising students. Upon graduation in 1880, he would leave and return to Vienna because of the call-up for military service and the successive deaths of his father and brother. That he was highly appreciated may be seen from the fact that Prof. Gripenkerl invited him to assume the post of his assistant in 1882, which he held until

1885, working also in his mentor's private atelier. Yet, some deeper reasons led him to leave Vienna for good and return to his native Orlovat, but he also stayed in Novi Sad, Belgrade, Stari Bečej...

In 1909 Uroš Predić finally left for Belgrade, settling in the family house of his brother Josif at 27 Svetogorska Street, where he worked in his modest studio for the whole forty-four years. According to a description made towards the end of his life, it was a spacious studio with one glass wall, full of paintings either hung on walls or sorted by title on the floor, occupying half the room. Soon after his death, most of the effects – his paintings, easel, personal belongings, correspondence – were handed over

Аутопортрет, 1916.
Self-portrait of Uroš Predić

to the National Museum in Zrenjanin for safekeeping, where they still are. The house of the merchant Josif Predić was designed by Nikola Nestorović, a leading architect of the period. It is a two-storey house built in 1908 on a long and very narrow lot. Given the shape and size of the lot, the rooms were aligned on its longer axis, with the main drawing room at the street-facing end. The painter's studio above a flat was added to the courtyard side of the newly-built house. Apart from a balcony overlooking the garden, its exterior is plain. Unlike it, the street front of the house was decoratively shaped. Like the "Department Store" in Kralja Petra Street, Moscow Hotel in Terazije and the "House with Green Tiles" in Uzun Mirkova Street, the

Поглед кроз лук ружа из уметникове баште на двориште и атеље, 1916.
View of the courtyard and studio through a rose arch from the painter's garden, 1916

main representative of Art Nouveau in the architecture of early 20th-century Belgrade, it is a prominent example of this style with a discreet admixture of academism. The front façade does not show the division typical of academism and introduces a number of new stylistic elements. The characteristic Art Nouveau vertical gradation of relief ornament is consistently applied: from the stylised plinth to the semi-basement, friezes with leafy vines between ground-floor windows and geometric ornaments, to floral wreaths around the medallions beneath a creatively shaped attic front. The stylised wooden gate surmounted by a stained-glass fanlight at one end of the front façade opens into a carriage passageway.

Uroš Predić never married and had no children. His biographers mention the name of a young girl whom he wished to marry, fifteen-year-old Ana Nakarad, but her father, an unbending army officer, did not give his blessing because of the big age difference. During his long life, his good nature, subtle sense of reality touched by a penchant for the nonmaterial, and remarkable creative energy produced a rich oeuvre which holds an important place in Serbian art and beyond. He was a member of the Royal Serbian Academy, a founding member and first president of the Association of Visual Artists in Belgrade.

His subject matter was diverse: portraiture, genre scenes, history and religious painting. As a student, he was impressed by the old masters and visited the imperial collection of paintings in the Belvedere on a regular basis. Keeping a distance from modern trends but perfectly aware of them, he remained true to tradition in his precise and detailed drawing, well-organised composition and colour harmonies. He drew inspiration from the rural environment of his birthplace, especially at early stages of his work. His perceptive observation of urban middle classes was translated into representative realistic portraits, making him a sort of a chronicler of his times. His first commission for a portrait, in Pančevo in 1885, was a start to a string of 370 portraits. One of his last works is the self-portrait of 1949. In the so-called Vojvodina period, which lasted for nearly twenty years, he painted many studies, landscapes and some of his most important works: An Orphan on His Mother's Grave, Children under the Mulberry Tree, Revelling Brothers...

Religious motifs and historical events were his particular inspiration, to mention but those done for the Orthodox Christian church in Bečej, the chapel built by his closest friend, Bogdan Dundjerski, the church in Perlez, the Patriarchal Palace in Sremski Karlovci, the chapel on Lovćen. Best known to the broader public is the Maiden of Kosovo. Finished in 1919, the painting echoed the post-war feeling of patriotism, national identity and the timeless significance of the Kosovo legacy. Its first version, painted for the Circle of Serbian Sisters charitable society after an iconographic model of 1878, was reproduced on a picture postcard proceeds from the sale of which were intended for charity. In 1920 he painted another version which was reproduced as chromolithograph prints.

Apart from a remarkably prolific oeuvre, he left behind meticulously kept diaries and correspondence, the letters exchanged with family members, public figures, young artists, which reveal an educated, sensitive, self-forgetful and highly respected man – Uncle Uroš, as he was called by many.

How modest the great painter was can be seen from his autobiography, which he wrote at the instigation of the Royal Serbian Academy and which

was published in 1921 in its annual, *Godišnjak Srpske kraljevske akademije XXVIII (1914–19)*: I have not taken a new, unbeaten path, nor opened new horizons, nor set the direction for a generation, nor shaped the taste of my times, nor left a personal imprint on the pages of our cultural history. Respectful of the authority of the great predecessors, whose work set the standard acknowledged and unsurpassed for centuries, I have sought to come closer to them in the nobleness of aspiration, in the sincerity of emotion, in the accuracy of observation, and in the truthfulness in depicting nature, and especially man and his soul, in the painting.

Uroš Predić died at his home in Svetogorska Street on 11 February 1953 at the age of ninety-six. He was buried in the family tomb in his beloved Orlovat in accordance with the wish of the local people and his own will of 1949. The night he died, a candle was burning in every home in Orlovat.

In the autumn of 1954, the painter, art theorist, prime mover and first director of Belgrade's Museum of Contemporary Art, Miodrag B. Protić, moved in the studio. Three years later, the studio was bought from inheritors by the painter, art critic and professor Stojan Čelić, who worked there until his death in 1992. In 2000 it was purchased by Djordje Ivačković, a prominent abstract painter of the second half of the 20th century, and after his death in 2012, it was inherited by his family.

The studio of Uroš Predić has commemorative value as a place where the famous painter lived and worked, and it was designated as a cultural heritage property in 1987.

Literature

1. Miodrag Jovanović, *Uroš Predić (1957–1953) (Novi Sad: Matica srpska, 1998)*.
2. Savo Popović, *Uroš Predić. Nepročitani amanet (Belgrade 2013)*.
3. "U poseti kod Uroša Predića", *Politika*, 4 November 1949.
4. *CHPIB Documentation*.

Јагањци, 1901.
Lambs, 1901

Атеље Уроша Предића Painting Studio of Uroš Predić

Издавач: Завод за заштиту споменика културе града Београда – установа културе од националног значаја

За издавача: Нела Мићовић, директор

Текст: Ирена Сретеновић

Лектура: Татјана Тодоровић

Превод: Марина Адамовић Куленовић

Графички дизајн: Лука Прокић

Фотографија: Снежана Неговановић, фотодокументација ЗЗСКГБ

Тираж: 1000 примерака

Штампа: Scanner studio, Београд

Београд, 2015.

Завод за заштиту споменика културе града Београда – установа културе од националног значаја

Издање је омогућио Град Београд, Градска управа, Секретаријат за културу

CIP - Каталогизација у публикацији -
Народна библиотека Србије, Београд

727.97:75(497.11)(036)

СРЕТЕНОВИЋ, Ирена, 1971-

Атеље Уроша Предића = Painting Studio of Uroš Predić / [текст Ирена Сретеновић ; превод Марина Адамовић Куленовић ; фотографија Снежана Неговановић]. - Београд : Завод за заштиту споменика културе града Београда - установа културе од националног значаја = Belgrade : Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade - Cultural Institution of National Significance, 2015 (Београд : Scanner studio). - 10 стр. : илустр. ; 20 x 20 cm

Кор. насл. - Упоредо срп. текст и енгл. превод. - Податак о ауторки преузет из колофона. - Текст штампан двостручно. - Тираж 1.000. - Библиографија: стр. 6.

ISBN 978-86-89779-19-6

а) Београд - Атеље Уроша Предића - Водичи

COBISS.SR-ID 218240012

Завод за заштиту споменика културе града Београда - установа културе од националног значаја

Cultural Heritage Preservation Institute of Belgrade - Cultural Institution of National Significance

